

dišča, šolstva, upodablajoče umetnosti in drugih panog duševnega napredka. Kakor posameznik se tudi narod lišpa s svojim lepotičjem; in če mu iz dragocenosti napraviš plakat, mu bo na veke plakat; narod pa, ki je v široki masi izgubil ljubezen do svoje dike in je nehal kontrolirati svoj napredek, si ga je sam izpodrezal. To se pravi za ta slučaj: narod, ki mu je njegova umetnost postala beseda, kompliment na lastni naslov, je naravnim potom ne bo dobil, ker je ne bo zmožen sprejeti.

Resničnega preporoda v našem lepem slovstvu, književnosti, kakršne potrebujemo, da opravičimo svojo kulturno samozavest, nam ne more dati umetništvo, ki ne stoji na višku našega življenja. Umetniki tega dneva so dragoceni kot zakopani talentje, manj kot ljudje. Vrednost človeka, brez katere ni postanka za vreden umotvor, pa je močna svoboda; in svoboda je dejanje! Ali se smemo nadejati umetnosti v tem zmislu? — Da, če se borimo proti zaprekam in za pogoje.

Največja je odgovornost tistih, ki pišejo. Življenje, kakršno je današnje, delo, kakršno je današnje, je laž samo po sebi. Če se ne posreči zaječiti struje vplivov, ki delajo iz našega pisateljstva stan, ostane zlo, dokler se v vsem življenju Slovencev ne zgode izpremembe, ki jih ne moremo slutiti. Socialne razmere *m o r a j o* postati našemu umetniku predmet, ne smejo mu ostati usoda. Skrb je njegova: drugi, ki ga ne razumejo, ne morejo popravljati s pridom. Ker pa pišem svoje razmotranje vsem v premislek, naj dodam za sklep: ne obetam si, da bi moj „Poizkus o lepem slovstvu v Slovencih“ rušil, gradil, reformiral; dovolj mi je, če sem pokazal predmet v novi, zanimivi luči ter nekoliko izpodkopal smešno komedijo, da stoji umetnik tu in tam filistejec, in obadva protestirata in zabavljata, pri tem pa drug drugega ne razumeta.

T e b i !

Vse misli moje — Tebi vse sledijo,
vse želje moje — k Tebi hrepenijo,
molitve moje — vse za Te prosijo,
vsa dela mi — iz Tebe se rodijo
in Tebe vsa častijo in slavijo . . .

Ksaver Meško.